

UNIWERSYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

V Sympozjum im. Zofii Trojanowiczowej

**Temat ukraiński w literaturze – od romantyzmu
do współczesności**

**W dwusetną rocznicę wydania *Marii* Antoniego Malczewskiego
(Poznań, 7–9 kwietnia 2025 roku)**

Zaproszenie

UNIWERSYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Zakład Literatury Romantyzmu Instytutu Filologii Polskiej na Wydziale Filologii Polskiej i Klasycznej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza we współpracy z Katedrą Polonistyki Instytutu Filologii Narodowego Uniwersytetu im. Tarasa Szewczenki w Kijowie zaprasza na cyklicznie organizowane sympozjum imienia Zofii Trojanowiczowej poświęcone kulturze i literaturze romantyzmu.

Z okazji przypadającej w 2025 roku dwusetnej rocznicy opublikowania *Marii* Antoniego Malczewskiego zamierzamy się przyjrzeć tematowi/obrazowi Ukrainy w literaturze i sztuce XIX i XX wieku z różnorodnych perspektyw. Za kwestię szczególnie wartą namysłu uznajemy przemianę paradygmatu pamięci kulturowej – szczególnie tej, która była kształtowana przez tradycję romantyczną. Tym, co stwarza styl *Marii* jest duch miejsca – *genius loci* – ukraiński step, dzikie pola nie tylko z ich osobliwą roślinnością, ale przede wszystkim z niepowtarzalną historią dwóch narodów – ukraińskiego i polskiego. Osadzenie poematu Malczewskiego w szerszym kontekście kultury i literatury ukraińskiej wydaje się nawet dzisiaj nie do końca zrealizowanym celem prowadzonych w przeszłości badań. Proponujemy skupienie uwagi wokół następujących zagadnień:

- Nie tylko step: topika pejzażu ukraińskiego w dziełach polskich i ukraińskich twórców;
- Miasta: Humań, Kijów, Lwów, Krzemieniec, Żółkiew, Drohobycz... i rzeki: Dniepr, Dniestr, Prut, Stryj...;
- Szkoła ukraińska polskiego romantyzmu w polskich i ukraińskich badaniach literaturoznawczych;
- Słowacki i Szewczenko – piewcy Ukrainy bliscy i dalecy;
- Twórczość publicystyczna poświęcona Ukrainie (Jakub Jaworski, Józef Ignacy Kraszewski, Julian Bartoszewicz, Franciszek Gawroński, Jan Grzegorzewski, Zenon Fisz, Pantelejmon Kulisz, Mykoła Kostomarow, Iwan Franko, Wołodymyr Wynnyczenko, Mykoła Chwyłowij, Dmytro Doncow i in.);
- Ukraina jako *locus horridus* (Antoni Malczewski, Juliusz Słowacki, Henryk Sienkiewicz, Włodzimierz Odojewski) i *locus amoenus* (Józef Bohdan Zaleski, Stefan Witwicki, Józef Łobodowski);
- Hołodomor w literaturze (twórczość Wasyla Barki i innych);
- Wspólna historia, różne pamięci – wojny polsko-kozackie, Koliszczyzna, długie życie Wernyhory, Wołyń, Akcja „Wisła” w ujęciach literackich;
- Twórczość Iwana Kotlarewskiego, Tarasa Szewczenki, Mykoły Kostomarowa, Lesi Ukrainki, Wasyla Stefanyka, Wasyla Stusa, Iwana Franki i in.;
- Mozaika narodowości w twórczości polskich pisarzy XX wieku – np. Jarosław Iwaszkiewicz, Stanisław Vincenz, Zygmunt Haupt, Julian Wołoszynowski, Leopold Buczkowski, Andrzej Kuśniewicz, Jerzy Stempowski;
- Ukraińskie i polskie emigracyjne środowiska literackie („Biuletyn Polsko-Ukraiński”, paryska „Kultura”);
- Obrachunki po latach (np. Andrzej Stasiuk, Jurij Andruchowycz, Mykoła Riabczuk, Tomasz Różycki, Paweł Smoleński i in.).

UNIWERSYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Organizatorzy konferencji w 200-lecie wydania *Marii* chcieliby przekroczyć krąg dotychczasowych ustaleń, wyjść poza scenariusze badań i tematykę tekstów krytycznych, które już zaistniały w literaturze przedmiotu. Zamierzają też wrócić do wątków porzuconych i niedokończonych w badaniach poematu. Dzieło Malczewskiego w naszych opisach literatury romantycznej ciągle coś zmienia i przesuwa, ustanawia i na nowo definiuje. I są to zwykle doniosłe kwalifikacje wykraczające poza problematykę jednego utworu.

Uważamy, że należy ponownie przyjrzeć się recepcji *Marii* w krytyce literackiej, literaturze epok późniejszych, a także w sztukach plastycznych, muzyce (opera) czy w dwudziestowiecznych mediach jak radio i film. Zajmować nas będą także odczytania tego utworu w świetle nowych ustaleń dotyczących biografii jej autora. Z tych powodów za szczególnie wartościowe uznajemy badania dokumentalistyczne, mogące przyczynić się do lepszego poznania samego Malczewskiego, jak i osób oraz środowisk z nim związanych.

Przewidujemy spotkanie z autografem *Marii* przechowywanym w zbiorach Biblioteki Raczyńskich w Poznaniu.

Miejsce Sympozjum: Salon Adama Mickiewicza, Collegium Maius, Poznań, ul. Fredry 10.

Język obrad: polski i angielski.

Na zgłoszenia tematów wystąpień przesyłanych na adres: temat.ukrainski@gmail.com czekamy do **30 czerwca 2024 r.**

Staramy się o dofinansowanie konferencji, wysokość opłaty konferencyjnej podamy w późniejszym terminie.

Zapraszamy do udziału w konferencji

W imieniu Komitetu Organizacyjnego:

Prof. dr hab. Krzysztof Trybuś

Prof. dr hab. Mariya Bracka

Dr hab. Zofia Dambek-Giallelis

Dr Aleksandra Sikorska-Krystek